

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae De Certitudine Morali Quam habere
debet Confessarius de dispositione Poenitentis, ut eum
sepositâ justâ necessitate licitè absolvat**

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1685?]

Conclusio Septima. Respondetur quibusdam objectionibus adversùs
doctrinam illam de certitudine morali moveri solitis.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951917-8

que de hoc habere debet quamdam certitudinem moralem : dico *quamdam* , quia non est necessum , prout ante ostensum est , ut habeatur certitudo moralis tanta , quanta haberi potest circa historias humanas , aut quantam aliqui habent de propria sua dispositione. Imo certitudo moralis , quam habere possumus de dispositione alterius , habet quoque suos gradus : nam circa illos qui sunt eminenter pii , major haberi potest , quam circa alios : major quoque haberi potest , cæteris paribus , circa illos qui multis annis creduntur in justitiâ perseverasse , quam circa alios qui recenter sunt reconciliati , vel jam reconciliandi. Major etiam haberi potest circa personas , quæ non obligantur ratione alicujus specialis Officii pro aliis pervigilare , quasi rationem pro animabus illorum reddituræ ; quam haberi possit circa illos quibus animarum regimen incumbit. Major præterea haberi potest circa eos , qui frequenter in solitudine soli Deo vacant , solisque rebus spiritualibus incumbunt : quam de aliis , qui vi Statûs , Officii , aut aliâ ratione rebus temporalibus multum sese immiscere coguntur. Major denique haberi potest de illis qui sive in Officiis spiritualibus , sive in temporalibus , paucioribus ac minoribus , quam de aliis , qui multis ac magnis distrahantur.

C O N C L U S I O S E P T I M A .

Respondetur quibusdam objectionibus adversus doctrinam illam de certitudine morali moveri solitis.

§. I.

Datur ratio cur non rectè dicatur sufficere , quod Confessarius habeat prudens , ut vocant , judicium de bona Pœnitentis dispositione.

O Diosus , inquiunt aliqui , est in hac materiâ ille terminus *certitudo moralis* , quo titulo vel solo ab illo termino abstinendum erat , & in ejus locum substituendus alius , dicendo nimirum , sufficere quod Confessarius habeat *prudens judicium* de bona dispositione Pœnitentis ; ita illi : quibus respondemus : quod priorem partem objectionis atinet , si illi rem nobis concedant , id est , si nobis concedant , justâ necessitate sepositâ , requiri ut Confessario sit plusquam probabile Pœnitentem esse ritè dispositum ; ita ut sine temeritate judicare non possit , quod sit probabiliter indispositus ; si inquam hoc nobis concedant , superesse solam quæstionem de nomine , quæ in hoc sita est ; an istud vocari debeat certitudo moralis , nec ne : in qua quæstione dum nos partem affirmativam , illi verò negativam amplectuntur , non multum ab invicem distamus.

Ad secundam partem objectionis pro certitudine morali substituentem *judicium prudens* , ut vocant , respondetur : merito nobis in hac materiâ displicere terminum istum *judicium prudens* vel ex eo solo titulo , quod illo abutantur homines ad laxitatem proni , qui , dum quodvis ob levissimam ratiunculam probabile vocare amant , non difficulter quidlibet ferè , & quantumvis absurdum , ac à veritate alienum , uti probabile , ita & prudens judicabunt. Deinde ut ad rem ipsam veniamus ; quomodo judicium tuum potes censere prudens , nisi tu ipse existimes esse moraliter certum ? Etenim si censeas esse saltem probabile quod præstiturus sis judicium falsum , præstabis illud imprudenter , quia ipse nosti quod te exponas periculo erroris : Nam qui *dubitat , judicat non se temerè consentire oportere*. Aug. l. 10. de Trin. c. 10. proinde sicut cavendum S. Aug. censet , ne quis , sciens aliquid non ita esse , mentiatur ut decipiat ; ita cavendum docet ne quis nesciens aliquid non ita esse , opinetur ut decipiatur. Ib. l. 11. c. 5. Sed demus non esse magnam imprudentiam judicare quempiam esse bene dispositum , quem censes esse probabiliter indispositum , eò quod falsitatem illius judicii non reputes esse magnum malum : an ideo non erit major imprudentia , quod sine necessitate

te exponas periculo absolvendi quempiam invalidè ; & prout communiter fit , sine debita dispositione mittendi ad Sacram Communionem ? Videat hinc Lector quàm imprudenter pro certitudine morali notus quidam ELOQUENTIA PROFESSOR substituerit *judicium prudens* ; cum hoc prudens esse non possit , nisi sit saltem moraliter certum , quò admisso , ne tum quidem nisi imprudenter in hac materia usurpatur hic terminus *judicium prudens* , quandoquidem homines ad laxitatem prout sexcentis illo abutentur. Sed impossibile est (inquit noster ELOQUENTIA PROFESSOR , habere hic certitudinem moralem de dispositione Pœnitentis. Cui ego : si hoc impossibile est , pariter impossibile est habere *judicium prudens*. Cæterum certitudinem illam moralem non esse impossibilem , probatum est Conclusionem 6. veluti evidenter confectarium ex eo quod posuit Confessario esse plusquam probabile quod Pœnitens sit bene dispositus , ita ut sine temeritate judicare non possit quod sit indispositus ; atque ita corruunt omnia quæ dictus ELOQUENTIA PROFESSOR allegat adversus doctrinam de certitudine morali in Methodo expressam : quam verosimiliter idè inconditis suis clamoribus , & censuratum ineptiis diffamare voluit , ut hisce fulcibus doctrinæ suæ imbecillitatem tantisper sustentaret. Porro , uti per hæc refutata sunt paucissima ad doctrinam spectantia , quæ dicti PROFESSORIS ELOQUENTIA libro continentur ; ita per Appendicem hisce Thesibus adjungendam toti mundo manifesta fiet calumnia circa doctrinam de Sigillo Confessionis in eodem libello expressa , & falsissimè mihi impacta.

§. 2.

Qui loco Certitudinis Moralis in hac materia volunt substituere Judicium prudens , malè nos culpant de novitate termini.

Antedictus PROFESSOR ELOQUENTIA dicit certitudinem moralem esse purè speculativam , *noviter inventam* seu fictam. Hæc ille in sua oratione auspiciali inchoaturus Lectionem Eloquentiæ , & Eloquentiæ specimen unà daturus ; in qua oratione *Methodum remittendi & retinendi peccata* , qua parte dicit in Confessario requiri certitudinem moralem , multis invectivis traducere non est veritus : atque illa est causa cur Adversarius dum ei in hac materia respondemus PROFESSOREM ELOQUENTIA vocaverimus : ubi vero ad facta , quæ nobis objicit , perventum fuerit , RELATOREM FIDELEM vocabimus : istud namque nomen sibi implicitè vendicat , dum libellum in quo ista enarrat RELATIONEM FIDELIEM intitulare præsumit. Porro ille ELOQUENTIA PROFESSOR certitudinem moralem *noviter inventam* dicit ; sed quo colore ? Numquid enim notissima est partitio certitudinis in Metaphysicam , Physicam , & Moralem ? Nonnè æquè frequens est mentio hujus postremæ certitudinis , ac duarum anteriorum ? sed Patres , inquit , & Concilia eam non requisiverunt in hac materia : ad hæc ego : quod Concilium , quis Patrum in terminis , ut aiunt , dixit , ut Confessarius contentes licitè absolvat , sufficere *judicium prudens* de illorum bona dispositione ? & quamvis dixissent istud sufficere , adde quamvis etiam non dixissent requiri certitudinem moralem , immeritò nos argueret dictus ELOQUENTIA PROFESSOR ; cum jam ante & autoritate & ratione ostensum sit , quod *judicium prudens* nequeat esse probabile ac incertum , debet proindè esse certum ; si debeat esse certum , debet habere aliquam certitudinem ; sed non debet habere Metaphysicam , non etiam Physicam , non quoque Moralem qualis est Historica , non tantam , quanta haberi potest de propriâ conscientia : superest ergò ut habere debeat illam , quam ante descripsimus , id est , qualem habere quis potest de bonâ dispositione alterius hominis. Talis ergò haberi debet , sepositâ nimirum justâ necessitate , quæ excludat probabilitatem de indispositione Pœnitentis. Hinc S. Carolus , Vir in quo primævus Ecclesiæ spiritus non modice relucebat , vult ut differatur Absolutio , *donec evidens appareat emendatio in iis , qui tamen dicant & polli-*

polliceantur quod se eximent peccato; tamen Confessario PROBABLEM faciunt metum ne contrarium contingat. Immane quantum ab hac doctrina distat noster ELOQUENTIA PROFESSOR! qui etiam in paritate spei & metus, id est, dum æque probabiliter poenitens est indispositus ac dispositus, censet eum absolvendum. Si ita se res habet, jam PROFESSOR ELOQUENTIA contra quod ante docuerat, dicere debet, ut licitè absolvatur Poenitens, in Confessario non requiri iudicium prudens de bona ipsius dispositione. Imo non requiri iudicium ullum vel imprudens de bona dispositione: etenim sicut nemo potest prudenter judicare quod arenae maris sint numero pares, imo nec imprudenter: ita quoque nec prudenter nec imprudenter judicare potest unam contradictoriarum esse veram, dum utramque habet æque probabilem. Verum cum vir iste (quemadmodum illi qui in præfenti submersiois periculo sese constitutos vident) quilibet vel apparens ad se trahere soleat, verendum ne pro se arripiat quæ mox dicta sunt, quasi sibi admissum foret quod Concilia & Patres non significaverint, requiri in hac materiâ certitudinem moralem à nobis assertam: revocandæ sunt ei in memoriam famosæ illæ Aug. sententiæ: *Tene certum, dimitte incertum*: Hom. 41. inter 50. *Graviter (quis) peccaret in rebus ad salutem animæ pertinentibus vel eo solo quod certis incerta proponeret*. l. 1. de Bapt. contra Donat. c. 3. has sententias non solum Augustinum sed proculdubio etiam alios Patres docuit lumen rationis. Sed nulla in illis mentio, inquiet fortè Adversarius, *Certitudinis Moralis*: quam ergo certitudinem vult intelligi, dum sententiæ illæ indefinitæ ac universales applicantur huic materiæ? *Meta-physica, Physica, &c.* uti jam toties ostensum, intelligi non potest: ergo intelligenda est moralis ante à nobis descripta.

§. 3.

Cur Concilia & Patres dum de Poenitentibus loquuntur, non debuerint, quemadmodum nos hodie, tam multis agere de Certitudine Morali ante descripta.

Cum poenitiæ admodum diurnæ ex. gr. decennales pro unico adulterio, & septennales pro fornicatione simplici, &c. olim à Conciliis & Patribus essent constitutæ, iis ritè peractis, examinandum ultra non erat, an Confessarius de bona poenitentium dispositione haberet certitudinem moralem. Secus hodie, dum confitentium quidam nullis aut paucis admodum poenitiæ operibus exhibitis, à peccatis suis illico volunt absolvi. Pro quibus notandum: quod SS. PP. per Canones Poenitentiales longas illas poenitentiæ præscripserint ob plures fines: quorum unus, cum eos lateret interna cordis circa poenitentes dispositio, ut per ejusmodi poenitiæ exercitia noscerent eorum internam animi dispositionem. *Quia plerumque dolor alterius cordis (inquit Aug. Enchir. c. 65.) occultus est alteri, neque in aliorum noticiam per verba vel quacumque alia signa procedit, cum sit coram illo cui dicitur, Gemitus meus à te non est absconditus: rectè constituuntur ab his qui Ecclesia præsunt tempora poenitiæ, ut etiam satisfiat Ecclesia, in qua remittantur ipsa peccata.* Manifestè hinc apparet solutio cujusdam objectionis, quam nonnulli opponunt adversus doctrinam de differenda Absolutione, eo quod Confessario desit certitudo moralis de bona Poenitentis dispositione: nimirum quod Christus Dominus indilatè absolverit quotquot in Evangelio leguntur peccatorum suorum remissionem ab eo obtinuisse. Nam Christus Dominus non egebat externis poenitiæ fructibus, ut per hos de interna Poenitentis dispositione certus fieret; secus Confessarius qui tantum videt in facie, atque ideo delinquentes non absolvit donec per externa ac manifesta, quis sit poenitentis affectus intelligat. Latius hæc exprimit S. Ivo Carnotensis ep. 228. editionis Parisiensis anno 1610. *Quærit fraternitas tua quo modo inter se convenient prophætica sententia, quæ dicit: In quacumque hora peccator conversus ingemuerit, salvus erit; & synodalis, quæ crimina sua confitentes ali-*

„ quamdiu à corporis & sanguinis Christi communione suspendit. Repugnare enim tibi
 „ videtur, dissentire sententiam capitis & corporis, ut quos caput, id est Christus, ce-
 „ leriter à peccato liberat, eos corpus Christi, id est Ecclesia, sub pœna peccati diu
 „ ligatos retineat. Quæ quæstio facile solvitur, si interni judicis animadversio, & humanæ
 „ fragilitatis consideratio diligentius attendatur. Cum enim criminalis culpa delinquentem
 „ separet à capite & à corpore, rationis ordo hoc exigit, ut internus iudex tanto remittat
 „ celerius, quanto solus magis videt interiùs: iudex verò qui tantum videt in facie, usque
 „ adeò delinquentes sub peccati pœnâ detineat, donec per manifestum pœnitentiæ fru-
 „ ctum, qui sit pœnitentis affectus intelligat. Per internum enim gemitum satisficit in-
 „ terno iudici; & idcirco indilata datur ab eo peccati remissio, cui manifesta est interna
 „ conversio. Ecclesia verò, quia occulta cordis ignorat, non solvit ligatum, licet susci-
 „ tatum nisi de monumento elatum, id est publicâ satisfactione purgatum. Hinc est
 „ quòd Ecclesia sua crimina confitentes à Sacramentorum communione suspendit, & in
 „ cinere & cilicio positos ab introitu Ecclesiarum statuto tempore excludit: ut per hoc
 „ experiatur, si jam sunt intris vivificati, cum fuerint longa pœnitentiæ maceratione
 „ probati. „

Observet hinc Lector: quod Canones isti Pœnitentiales, quorum occasione hæc pronun-
 ciata sunt à S. Ivone, usque ad tempora ejus (vixit autem sæculo 11.) notabilem adhuc
 retinuerint vigorem. Quod etiam clarum est ex verbis S. Petri Damiani: *Quis tam hebes*
(ait ille in Gomorrhiano) quis tam insanus reperiri valeat, qui duorum annorum pœnitentiam de-
prehensio in fornicatione Presbytero idoneam credat? Si quis enim quantulumcumque scientiam Ca-
nonica auctoritatis vel summatenus attingit, ut districtiora iudicia taceamus, quod lapsio in forni-
sationem Presbytero, saltem 10. annorum pœnitentia decernatur, patenter agnoscit.

Deindè Lector observet: quod 11. illis sæculis non fuerit opus occasione pœnitentium,
 circa quos ejusmodi Canones tantum adhuc retinebant rigorem, mentionem facere certi-
 tudinis moralis, quam de eorum dispositione oportuerit habere priusquam absolventur:
 quandoquidem, ut jam ante dictum, diuturnæ illæ pœnitentiæ Canonum, si ritè perage-
 bantur, sat certo probarent internam pœnitentium dispositionem. Ubi vero, mitigatis non
 una occasione pœnitentiæ Canonibus, non amplius potuit hæc ratio haberi certitudo
 moralis de bonâ pœnitentium dispositione; alio medio ad certitudinem illam perveniend-
 dum fuit: illud autem est, ut, conformiter ad verba S. Caroli ante citata loquor, differ-
 ratur Absolutio illis, qui quantumvis dicant se ritè dispositos esse, nihilominus à Confessa-
 sio iudicantur probabiliter non esse dispositi.

CONCLUSIO OCTAVA.

Dum adest iusta necessitas, Confessarius licitè absolvit Pœnitentem dubiè dispo-
 situm; adeoque illum, de cujus bona dispositione non habet certi-
 tudinem moralem.

§. 1.

Describitur generatim iusta necessitas absolvendi dubiè dispositum.

Sicut necessitas aliquando est minor, aliquando est major; ita magna quoque reperitur
 varietas circa dubiè dispositos, dum eorum alii longè minora, alii multò majora pœni-
 tentiæ signa edunt. In hac signorum varietate servanda mihi apparet huiusmodi regula:
 requiritur semper debita proportio inter signa pœnitentiæ & ipsam necessitatem; ita
 quidem ut quantò minor est absolvendi necessitas, tantò majora pœnitentiæ signa requi-
 rantur; & quòd necessitas absolvendi est major, eò minora pœnitentiæ signa sufficiant:
ubi